

Liite 6

OHJAUSSUUNNITELMA

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1–2

Oppilaanohjaus alkuopetusvuosien aikana on kiinteä osa muuta opetusta ja koulun toimintaa. Luokilla 1–2 oppilasta ohjaa pääasiallisesti oma luokanopettaja. Ohjaus kohdistuu ennen kaikkea opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymiseen. Oppilas saa ohjausta myös vuorovaikutustaidoissa sekä ryhmässä toimimisessa. Nämä asiat ovat korostetusti esillä ensimmäisinä kouluvuosina myös huoltajan, oppilaan ja opettajan välisissä arviointikeskusteluissa. Yhteyttä pidetään säännöllisesti myös muuten tapaamalla (mm. vanhempainilloissa) tai esimerkiksi Wilman välityksellä.

Oppilasta ohjataan tavoitteelliseen työskentelyyn, ja monipuoliset työtavat ovat käytössä alusta alkaen. Oppimisen ja työskentelyn tavoitteet avataan siten, että oppilaat tietävät työskentelyn päämäärät. Oppilaita ohjataan myös asettamaan itse tavoitteita sekä alusta asti osallistumaan oman edistymisensä arviointiin. Oppilaan positiivisen minäkuvan rakentuminen ja usko itseensä oppijana on keskeinen lähtökohta palautteen antamisessa ja kaikessa arvioinnissa.

Oppilaanohjauksen tavoitteet on kirjattu vuosiluokkakokonaisuuden 1–2 kohtaan oppilaanohjaus.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3–6

Oppilaanohjaus luokilla 3–6 tapahtuu osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Aikaisempaan verrattuna oppilaalla on yleensä kolmannelta luokalta alkaen useampia opettajia, vaikka luokanopettaja edelleen vastaa suurimmasta osasta oppitunneista. Oppilaanohjaus on kaikkien luokkaa opettavien opettajien asia.

Luokilla 3–4 vahvistetaan jo omaksuttuja opiskelu- ja työskentelytaitoja sekä opitaan uusia tapoja. Alkuopetuksen aikana luotuja vuorovaikutustaitoja varmennetaan, ja muun muassa vaihtuvat opiskeluryhmät tuovat opiskeluun uusia tilanteita, joissa toimimista pitää harjoitella.

Oppilaan kykyä asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa oppimistaan kehitetään tietoisesti monipuolisilla työtavoilla sekä käyttämällä erilaisia arviointitapoja. Keskeistä on säilyttää oppilaan myönteinen minäkuva ja usko omaan kykyihinsä. Län karttuessa oppilaita ohjataan ottamaan vähitellen enemmän vastuuta omasta oppimisestaan ja muusta toiminnastaan, vaikka muun muassa oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvä yhteistyö huoltajien kanssa jatkuu edelleen tärkeänä. Yhteyttä huoltajiin pidetään esimerkiksi Wilman välityksellä, vanhempainilloissa sekä erikseen sovittavina keskusteluajoina (esim. arviointikeskusteluissa).

Oppilaanohjauksen tavoitteet on kirjattu vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 kohtaan oppilaanohjaus.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa vahvistamalla opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta. Ohjauksen tehtävänä on myös vahvistaa oppilaan vastuunottoa ja yhteistyötaitoja sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Oppilaalla ja huoltajalla on mahdollisuus saada tietoa ja keskustella perusopetuksen työtavoista, valinnanmahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle, opinnoille ja tulevaisuudelle.

Oppilaanohjaus jatkuu yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan. Jatkuvuus taataan siten, että kaikki ohjaustyöhön osallistuvat opettajat, oppilaanohjaaja ja muu ammattihenkilöstö toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa. Oppilaanohjaus yläkoulussa muodostuu luokkamuotoisesta ohjauksesta, henkilökohtaisesta ohjauksesta, pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta. Luokkamuotoinen ohjaus jakautuu seuraavasti: 7. luokalla 0,4 vuosiviikkotuntia, 8. luokalla 0,6 vuosiviikkotuntia ja 9. luokalla 1,0 vuosiviikkotuntia.

Toimintatavat

Luokkamuotoisessa ohjauksessa käsitellään ne asiat, jotka ovat kaikille yhteisiä. Pienryhmäohjausta annetaan tarvittaessa oppilaille tilanteissa, joissa vertaisryhmän tukea voidaan hyödyntää. Yksilöllisissä opiskelun ja valintojen kysymyksissä oppilaalle tarjotaan henkilökohtaista ohjausta.

Työn ja vastuunjako

1. Ala- ja yläkoulun nivelvaiheessa

Ohjausta annetaan oppilaille ja huoltajille ala- ja yläkoulun nivelvaiheessa. Ennen ilmoittautumista yläkouluun järjestetään kuudennen luokan oppilaiden huoltajille tiedotustilaisuus, josta vastaavat rehtori ja oppilaanohjaaja. Luokkien muodostaminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä erityisesti 6.luokan opettajien oppilaantuntemusta hyödyntäen.

6. luokkien luokanopettajat ja alakoulun erityisopettajat siirtävät opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot yläkoulun luokanohjaajille ja erityisopettajille, ja tiedot välitetään kunkin luokan aineenopettajille. Tarvittaessa järjestetään henkilökohtainen tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat oppilas ja oppilaan huoltajat. Rehtori ja oppilaanohjaaja järjestävät uusien oppilaiden huoltajille vanhempainillan, johon osallistuvat myös luokanohjaajat.

Oppilaanohjaaja ja kuraattori perehdyttävät oppilaat 7.–9. luokkien opiskeluun vieraillemalla tukioppilaiden kanssa mahdollisuuksien mukaan kuudensilla luokilla ja järjestämällä oppilaille yläkoululla tutustumispäivän. Tällöin oppilaat tutustuvat uuteen opiskeluympäristöönsä ja -ryhmäänsä. Kuraattori ja luokanohjaajat järjestävät seitsemännen luokan alkaessa ryhmäytymispäivän, mahdollisesti yhteistyössä nuorisotoimen tms. kanssa.

2. Opintojen aikana

Luokanohjaaja perehdyttää oppilaat koulun käytänteisiin, seuraa luokkansa oppilaiden koulunkäyntiä ja opiskelun sujumista sekä pitää yhteyttä huoltajiin. Hän myös tiedottaa luokallensa järjestyssäännöistä ja ajankohtaisista koulupäivän kulkuun liittyvistä asioista. Luokanohjaaja osallistuu oman luokkansa vanhempainiltoihin sekä vastaa oppimiskeskusteluista ja oppimissuunnitelmien laatimisesta yhteistyössä aineenopettajien ja erityisopettajien kanssa.

Aineenopettajat ohjaavat oppilaat oman aineensa opiskeluun ja selvittävät sen arviointiperusteet oppilaille. He seuraavat oppilaiden opintomenestystä ja tiedottavat siitä luokanohjaajille ja erityisopettajalle sekä huoltajille. Aineenopettajat osallistuvat oman aineensa oppimissuunnitelmien ja HOJKSin laatimiseen.

Oppilaanohjaaja ohjaa oppilaita opiskelutaidoissa, itsetuntemuksessa ja uranvalinnassa. Hän antaa oppilaille ohjausta valinnaisaineiden valinnassa ja vastaa vanhempainiltojen järjestämisestä yhdessä rehtorin, luokanohjaajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Oppilaanohjaaja tiedottaa oppilaille, huoltajille ja opettajille opinpolulla etenemiseen liittyvistä asioista. Erityisopettaja suunnittelee ja seuraa tukea tarvitsevien oppilaiden opintoja yhdessä aineenopettajan, luokanohjaajan ja huoltajan kanssa sekä tiedottaa huoltajille koulun tuen mahdollisuuksista. Luokanohjaaja ja tarvittavat pedagogisen tuen ja oppilashuoltoryhmän jäsenet osallistuvat maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ohjaukseen.

Kuraattori tukee opintoihin liittyvissä sosiaalisissa ja mielenterveydellisissä asioissa apua tarvitsevia oppilaita. Kuraattori toimii yhteistyössä muun oppilashuollon henkilöstön, opettajien ja sosiaalitoimen kanssa.

Terveystarkastaja suorittaa terveystarkastukset ja ohjaa oppilaita ja huoltajia terveellisiin elämäntapoihin. Terveystarkastaja tiedottaa huoltajille kouluterveydenhuollon käytänteistä sekä toimintatavoista sairauden tai tapaturman sattuessa.

3. Päätöluokalla

Oppilaanohjaaja ohjaa oppilaita ja huoltajia jatko-opintomahdollisuuksissa ja yhteisvalinnassa luokkatuntien, henkilökohtaisen ohjauksen, pienryhmäohjauksen, työelämään tutustumisen ja toisen asteen koulutukseen tutustumisen keinoin.

Oppilaanohjaaja ohjaa oppilaita löytämään kiinnostustensa ja kykyjensä mukaiset jatko-opintovaihtoehdot. Hän myös selvittää oppilaille päättöarvioinnin vaikutuksen jatko-opintoihin pääsemiseen sekä opiskelumenestyksen ja yksilöllistettyjen opinto-ohjelmien vaikutuksen jatko-opintoihin. Koululääkäri selvittää mahdollisten terveydellisten tekijöiden merkityksen ammatinvalinnassa.

4. Oppilaanohjaus osana yleistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti ja siten ehkäistä ennalta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen.

5. Oppilaanohjaus tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutavoissa ja -taidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin.

6. Oppilaanohjaus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laadittavaan HOJKSiin kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.

Päättövaiheen ohjauksessa on tärkeä tuoda esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Jatko-opintojen mahdollisen tukitarpeen kartoituksessa yhteistyötä tekevät opettajat, oppilas ja hänen huoltajansa sekä oppilashuoltohenkilöstö, erityisopettajat sekä oppilaanohjaaja ja oppilasta mahdollisesti avustava muu henkilöstö. Tarvittaessa voidaan oppilas ohjata hakemaan jatko-opintoihin harkinnanvaraisella haulla, jolloin pedagogisen tuen ja oppilashuollon henkilöstö voi kirjoittaa haun liitteeksi lausunnon.

Tukea saaneiden oppilaiden opiskelun järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot (tiedonsiirtolomake, oppimissuunnitelma ja HOJKS) siirretään toisen asteen oppilaitokseen.

Työskentely monialaisissa verkostoissa

Oppilaanohjaaja toimii yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten, yhteisvalintaviranomaisten, työelämän, Tampereen yliopiston, Tampereen kaupungin sekä seutukunnallisten toimijoiden kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Oppilaanohjaus toimii yhteistyössä huoltajien kanssa järjestämällä säännöllisesti vanhempainiltoja, lähettämällä tiedotteita ja pitämällä yhteyttä puhelimitse, sähköpostin tai Wilman avulla.

Työelämäyhteistyö

Yläkoulun aikana toteutetaan monipuolisia yhteistyömuotoja eri työelämän edustajien kanssa. Näitä ovat erityisen työelämäntutustumisjakson lisäksi työelämän edustajien vierailut koululla, yritys- ja työpaikkavierailut ja Taitaja9-kilpailut. Eri aineiden opetuksessa liitetään opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän mahdollisuuksiin ja vaatimuksiin.

Työelämään tutustumisen järjestelyt

Erityinen työelämään tutustumisjakso toteutetaan 9. luokalla hyvissä ajoin ennen yhteishakua kahden viikon mittaisena yhteistyössä Tampereen kaupungin yläkoulujen kanssa. Oppilas hankkii TET-työpaikan itse. Oppilaanohjaaja ohjaa ja tukee oppilaita työpaikan haussa. TET-työpäivän pituus on kuusi tuntia sisältäen enintään yhden tunnin mittaisen ruokailutauon.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Oppilaalla on oikeus saada 8. ja 9. vuosiluokalla tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta, jos hän sitä tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin opintoihin sijoittumista varten. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden näkökulmasta. Ohjaustarvetta arvioidessa huomioidaan oppilaan elämäntilanne ja olosuhteet, opintomenestys, tuen tarve opinnoissa ja elämänhallinnassa, hyvinvointi, toimijuus sekä urasuunnittelu ja työllistymistaidot. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus aloitetaan mahdollisimman varhain tarpeen ilmettyä.

Tehostetun oppilaanohjauksen opinto-ohjaaja kirjaa oppilaan henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyviä tavoitteita. Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa tehdään monialaista yhteistyötä. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyön tarve korostuu, kun tehostettuun oppilaanohjaukseen liittyvät oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeet. Tavoitteena on, että oppilaalle löytyy opiskelupaikka perusopetuksen jälkeen.

Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti oppilaan ja opinto-ohjaajan tapaamisissa sekä huoltajayhteistyössä.

Jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin

Jokaisella alle 18-vuotiaalla perusopetuksen ja valmentavan koulutuksen päättävällä oppivelvollisella on velvollisuus hakeutua opiskelemaan joko valmentavaan koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai lukiokoulutukseen Hakeutumista yhteishaussa ohjaa ja valvoo opinto-ohjaaja.

Yhteishaun tulosten selvittyä oppilaanohjaaja ottaa yhteyttä ilman paikkaa jääneeseen oppilaaseen ja jatko-ohjaa häntä hakeutumisessa lukiokoulutuksen vapaille paikoille, ammatilliseen koulutukseen tai valmentavaan koulutukseen jatkuva haku huomioiden. Oppilas on velvollinen hakemaan opiskelupaikkaa jatkuvan haun kautta.

Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyy, kun oppivelvollinen aloittaa opintonsa seuraavassa oppilaitoksessa. Tällöin ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy seuraavalle koulutuksen järjestäjälle. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain ajankohdan, jolloin perusopetuksen ohjaus- ja valvontavastuu päättyy niiden oppilaiden kohdalla, jotka ovat vielä ilman koulutuspaikkaa. Jos oppivelvollinen nuori on tällöin ilman opiskelupaikkaa, vastuu valvonnasta

siirtyy asuinkunnalle. Ilmoittamisesta asuinkunnalle ja yhteydenpidosta huoltajaan huolehtii opinto-ohjaaja.

Ne oppilaat, jotka täyttävät 17 vuotta vuoden aikana ja jotka eivät saa päättötodistusta lukuvuoden loppuun mennessä, opinto-ohjaaja ohjaa aikuisten perusopetukseen tai Valma-koulutukseen.